

Komentář

1. Volby do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

S cílem připomenout výsledky jako výchozí základnu pro další přehledy uvádíme obecné údaje z posledních řádných voleb. Ve volbách do zastupitelstev obcí konaných 10. a 11. října 2014 bylo zvoleno zastupitelstvo v 6 375 obcích, volby neproběhly v 13 obcích. Nejčastějším důvodem bylo nepodání kandidátní listiny nebo nedostatečný počet kandidátů na podaných a zaregistrovaných kandidátních listinách.

Z různých typů volebních stran (politické strany a hnutí, koalice, sdružení politické strany a nezávislých kandidátů, sdružení nezávislých kandidátů, nezávislí kandidáti) postavily nejvíce kandidátů do obou typů zastupitelstev samostatně kandidující politické strany. V zastupitelstvech obcí, městysů a měst, byl počet jejich kandidátů přibližně o 6 % vyšší než ve druhé nejpočetnější skupině – sdružení nezávislých kandidátů, avšak získaly přibližně třetinu mandátů, zatímco sdružení nezávislých kandidátů získala více než polovinu všech rozdělovaných mandátů. Sdružení nezávislých kandidátů tak bylo, vztaženo k počtu kandidátů, více než dvakrát úspěšnější než politické strany.

U zastupitelstev městských částí a obvodů nominovaly politické strany téměř čtyřikrát více kandidátů než všechny ostatní typy volebních stran dohromady. Tomu odpovídal i zisk mandátů – více než 70 procent.

Souhrnné výsledky voleb a zisk mandátů jednotlivých volebních uskupení a politických stran, které získaly alespoň 2 % mandátů je uveden v tabulce 1.

2. Soudní rozhodnutí, opakované hlasování, dodatečné a opakované volby

V tomto volebním období byly soudním rozhodnutím upraveny výsledky hlasování v 9 obcích, v 8 případech se jednalo o úpravy řádných voleb, jednou byly soudním rozhodnutím upraveny výsledky nových voleb. Opakované volby se v období čtyř let konaly pouze jednou, dodatečné volby byly vyhlášeny ve 13 obcích. Ve dvou městech bylo vyhlášeno opakované hlasování.

V tabulce 2 je uveden přehled konání a souhrnné výsledky dodatečných a opakovaných voleb, opakovaného hlasování a změn v důsledku rozhodnutí soudu.

2.1. Soudní rozhodnutí

Soud má možnost nařídit v oprávněných případech přepočítání výsledků hlasování a v případě zjištěných závad rozhodnout o neplatnosti volby kandidátů a opravě výsledků.

Z rozhodnutí městského soudu v Praze a krajských soudů v Brně, Praze, Českých Budějovicích a Ústí nad Labem, převážně o neplatnosti volby kandidáta, došlo 21. listopadu 2014 k promítnutí 8 oprav do datových fondů s výsledky řádných voleb do zastupitelstev obcí.

Jednalo se o obce Brno-střed (okres Brno-město), Hodonín (okres Hodonín), Kačice (okres Kladno), Košťany (okres Teplice), Nová Ves (okres Strakonice), Praha 13 (hl. m. Praha), Voděradý (okres Blansko) a Vokov (okres Pelhřimov).

Úprava počtu hlasů na základě rozhodnutí soudu měla vliv na počet přidělených mandátů v obci Košťany, kde po přehodnocení platnosti hlasů bylo zjištěno o 60 platných hlasů více pro ČSSD, která tak nově získala mandát na úkor Volebního sdružení Střelná.

V obci Kačice znamenal soudní přezkum navýšení počtu platných hlasů o 2 705, což znamenalo přesun mandátů od SNK Kačice k SNK 002. V obci Vokov došlo po soudním přezkumu ke změně počtu platných hlasů, a tak i ke změně mandátů mezi jednotlivými nezávislými kandidáty. Rovněž v obci Voděradý změnil soudní přezkum výsledky řádných voleb do zastupitelstev obcí, kdy jeden nově započtený platný hlas změnil rozložení sil v zastupitelstvu a přesun 1 klíčového nadpolovičního mandátu směrem od jednoho SNK k druhému. V Hodoníně znamenal soudní přezkum přesun mandátu směrem od NEZ k ČSSD.

V městské části Praha 13, Brno-střed a obci Nová Ves došlo k úpravě počtu platných hlasů, avšak bez následku na rozdělení mandátů.

Kromě těchto soudních rozhodnutí byla promítnuta oprava výsledků nových voleb z 5. listopadu 2016 v obci Hradce (České Budějovice), kdy na základě rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích v listopadu 2016 došlo ke změně mandátu mezi kandidáty uvnitř volební strany My pro Hradce.

Celkové výsledky soudních přezkumů v porovnání s výsledky z řádných voleb jsou uvedeny v tabulce 3.

2.2. Opakované hlasování

Opakované hlasování, které na rozdíl od opakovaných voleb probíhá na kandidátních listinách shodných s řádnými (novými) volbami, a proto jeho výsledky uvádíme od opakovaných a dodatečných voleb odděleně, vyhlásil ministr vnitra Sdělením MV č. 288/2014 Sb. na 31. ledna 2015 ve městech Chomutov (okres Chomutov) a Bílina (okres Teplice).

Výsledky opakovaného hlasování jsou uvedeny v tabulce 4; v tabulce 5 a grafu 5 jsou pak uvedena data týkající se rozdělení kandidátů a zastupitelů podle pohlaví a věku, graf 4 znázorňuje kandidáty a získané mandáty podle strany, která kandidáty navrhla. Počet kandidátů, získaných mandátů a hlasů dle stran, která kandidáty navrhla je znázorněn v přílohové tabulce T3 a T4.

2.3. Dodatečné a opakované volby

Na 31. ledna 2015 byly Sdělením MV č. 232/2014 Sb. vyhlášeny dodatečné volby ve 13 obcích, ve kterých neproběhly z některého dříve uvedeného důvodu volby v řádném termínu. V 10 obcích se volby mimo řádný termín konaly vůbec poprvé. V obci Bukovany se již jedny dodatečné volby konaly, a sice ve volebním období 2002 – 2006, v obci Úherce zastupitelstvo zvolené v dodatečných volbách vydrželo jen několik měsíců, protože již v září 2015 se v obci konaly nové volby. Komplikace v obci Slavnič bylo možné předpokládat, protože v březnu 2014, tedy 7 měsíců před řádnými volbami, se konaly nové volby kvůli neusnášeníschopnosti zastupitelstva.

Opakované volby proběhly v obci Přední Výtoň (okres Český Krumlov). V této obci se volby konaly v řádném termínu v říjnu 2014, následně pak v březnu 2015 byly nové volby, opakované volby se konaly v září 2015.

Výsledky opakovaných a dodatečných voleb jsou uvedeny v tabulce 6.

Počet kandidátů, získaných mandátů a hlasů dle stran, které kandidáty navrhly je znázorněn v přílohové tabulce T1 a T2.

V opakovaných a dodatečných volbách se o mandát v obecním zastupitelstvu ucházelo celkem 179 kandidátů z 2 typů volebních stran, a to sdružení nezávislých kandidátů (155 kandidátů) a samostatní kandidující nezávislí kandidáti (24 kandidátů). Sdružení nezávislých kandidátů získala 92,32 % ze všech získaných hlasů a 82,09 % z celkového počtu 67 obsazovaných mandátů. Všichni kandidáti byli bez politické příslušnosti.

Z celkového počtu kandidátů bylo téměř 33 % žen. Podíl zvolených žen na celkovém počtu členů zastupitelstva byl o něco nižší – ženy tvořily 26,14 % zvolených zastupitelů. Největší počet kandidátů byl ve věku 40 až 44 let, největší podíl žen byl zaznamenán ve věkové skupině 45 až 49 let. Podíl mladých kandidátů do 25 let činil pouze 3,35 %, do zastupitelstva se nedostal žádný kandidát mladší 25ti let. Nejstarším kandidátem byl 75letý důchodce v obci Přední Výtoň v okrese Český Krumlov, nejmladší byli dva 20letí kandidáti, jeden v obci Srní v okrese Klatovy a druhý v obci Újezd u Svatého Kříže v okrese Rokycany.

Nejstarší zvolený zastupitel byl 75letý důchodce v obci Přední Výtoň v okrese Český Krumlov, nejmladším zastupitelem byla zvolena pětadvacetiletá konstruktérka v obci Prodašice v okrese Mladá Boleslav. Všichni uvedení kandidovali v místních sdruženích nezávislých kandidátů.

Přehled o složení kandidátů a zastupitelů podle pohlaví a věku v opakovaných a dodatečných volbách udává graf 3 a tabulka 7, graf 2 znázorňuje kandidáty a získané mandáty podle strany, která kandidáty navrhla.

3. Nové volby

V období mezi řádnými volbami do obecních zastupitelstev 2014 a 2018 se konaly nové volby v každém roce. Většinou se jednalo o nové volby z důvodu rozpadu zastupitelstva nebo snížení počtu členů zastupitelstva pod zákonem stanovenou hranici (dále jen rozpad zastupitelstva). V šesti případech se jednalo o volby v nově vzniklých obcích - Bražec, Doupovské Hradiště (obojí okres Karlovy Vary), Kozlov, Město Libavá (obojí okres Olomouc), Luboměř pod Strážnou (okres Přešov), a Polná na Šumavě (okres Český Krumlov), všechny obce vznikly v důsledku změn v území vojenských újezdů.

V některých obcích proběhly ve sledovaném období nové volby vícekrát. Rekordmanem byla obec Mladecko v okrese Opava, kde mezi řádnými volbami volili zastupitelstvo 3x (červen 2015, leden 2016, červenec 2016) Následující informace a přehledy jsou uvedeny za všechny uskutečněné nové volby ve sledovaném období, tj. i opakovaně za obce, kde se volilo vícekrát. Celkem proběhly nové volby ve 145 obcích v 53 různých okresech.

Přehled o počtech obcí, ve kterých proběhly nové volby v letech 2014 – 2018 je uveden v tabulce 8.

K rozpadu zastupitelstva a tím k nutnosti vyhlásit nové volby docházelo nejčastěji v menších obcích, které měly do 300 obyvatel (58,62 %). Tato skutečnost úzce souvisí s počty členů zastupitelstva. Malé obce mají obvykle jen 5 až 7 členů zastupitelstva a minimum náhradníků, takže k jeho rozpadu stačí odstoupení jednoho či dvou zastupitelů. Ve sledovaném období byla však poměrně silně zastoupena i skupina obcí mezi 500 a 1000 obyvateli, která představovala 27 obcí, tj. 18,62 % ze všech obcí, kde se konaly nové volby.

V nových volbách v letech 2014 až 2018 byla nejpočetněji zastoupena skupina 6 – 7 členných zastupitelstev, a to v 98 obcích. Pětičlenné zastupitelstvo mělo 41 obcí, devíti a vícečlenné 6 obcí.

Tato data jsou znázorněna v tabulce 9 a grafu 6.

Nové volby v tomto období proběhly ve všech krajích. Nejvíce obcí volilo nové zastupitelstvo ve Středočeském kraji (48 obcí) a Olomouckém kraji (15 obcí), nejméně v kraji Libereckém (1 obec). Z okresů byl zdaleka nejčetněji zastoupen okres Kladno, kde se volilo celkem v 8 obcích, z toho vždy 2 krát v obcích Dřínov, Jarpice a Tuřany. V šesti obcích se volilo v okresech Praha-východ, Praha-západ a Znojmo. V 5 okresech volilo 5 obcí, v dalších 7 okresech se volilo ve 4 obcích. Po 1 obci volilo 19 okresů. Celkem v České republice volilo 145 obcí a bylo zvoleno 948 členů zastupitelstev. Z téměř 40 tisíc potenciálních voličů se voleb zúčastnilo 65,33 %. Nejvyšší volební účast byla zaznamenána na Trutnovsku (88,46 %), nejnižší v okrese Písek (29,05 %).

Souhrnné výsledky hlasování v nových volbách jsou znázorněny v tabulce 10.

V nových volbách kandidovalo ve sledovaném období celkem 15 volebních stran, z toho bylo 11 politických stran a hnutí, 2 sdružení politické strany nebo hnutí a nezávislých kandidátů a dále místní sdružení nezávislých kandidátů a samostatní nezávislí kandidáti. Nejčastěji se vyskytující volební stranou bylo místní sdružení nezávislých kandidátů, které podalo 137 kandidátních listin ve 116 různých obcích. Za tuto volební stranu kandidovalo ve všech obcích, ve kterých proběhly nové volby, 2 045 kandidátů, kteří získali 81,85 % všech hlasů a 84,60 % mandátů. Z politických stran a hnutí bylo nejúspěšnější hnutí STAN, které postavilo kandidátní listiny v 10 obcích, celkem se 77 kandidáty (3,12 % všech kandidátů) a získalo 3,89 % hlasů a 3,27 % všech mandátů.

Souhrnné výsledky volebních stran v nových volbách dle počtu získaných hlasů jsou uvedeny v tabulce 11.

Z hlediska politické příslušnosti kandidátů bylo 96,27 % kandidátů bez politické příslušnosti, kandidáti s politickou příslušností k nějaké politické straně nedosáhli ani 1 %. Kandidáti bez politické příslušnosti získali 94,07 % hlasů a 95,99 % mandátů. Druhý nejvyšší podíl kandidátů měla ČSSD, která získala 8 mandátů, tj. 0,84 % všech mandátů. Více hlasů získali Nezávislí (2 268), ačkoliv postavili o 2 kandidáty méně, ale získali pouze 4 mandáty (tj. 0,42 % ze všech mandátů).

Souhrnné výsledky volebních stran v nových volbách dle politické příslušnosti kandidátů jsou uvedeny v tabulce 12.

Z hlediska věku byli v nových volbách do zastupitelstev obcí nejsilněji zastoupeni kandidáti věkové skupiny od 40 do 44 let, mladých lidí do 25 let kandidovalo jen 87, což představovalo 3,52 % všech kandidátů. Nejvíce mandátů obdrželi kandidáti z věkové skupiny 40 až 44 let a to 17,72 %. Úspěšných kandidátů do 25 let bylo 21, tj. 2,21 % všech zvolených zastupitelů. Průměrný věk kandidátů – mužů - byl 45,51 let a kandidátek - žen – 45,5 roku. Věkový průměr zvolených zastupitelů, jak mužů, tak žen, se oproti předchozímu volebnímu období zvýšil, u mužů na 45, 53 roku a u žen na 45,52 roku.

Z celkového počtu kandidátů činily ženy 35,63 %. Podíl žen, které získaly mandát, byl o 3,98 procentního bodu nižší. Nejvíce žen kandidovalo ve věku 35 až 39 let a to 17,51 % všech kandidujících žen.

Nejvíce mandátů získaly ženy téže věkové skupiny (61). Nejvyšší procentuelní zastoupení měly ženy ve skupině 35 až 39 let, a to 41,62 %.

Souhrnné výsledky volebních stran v nových volbách jsou uvedeny v tabulce 11, v tabulce 12 jsou pak znázorněny souhrnné výsledky podle politické příslušnosti kandidátů, graf 7 znázorňuje kandidáty a získané mandáty podle strany, která kandidáty navrhla. V tabulce 13 a grafu 8 jsou pak uvedena data týkající se rozdělení kandidátů a zastupitelů podle pohlaví a věku,

Počet kandidátů, získaných mandátů a hlasů dle stran, která kandidáty navrhla je, pro každý rok, ve kterém se konaly nové volby, znázorněn v přílohových tabulkách (rok 2015 – T5, T6; rok 2016 – T7, T8; rok 2017 – T9, T10; rok 2018 – T11, T12).